

Preklad úradného textu ma v noci nebudí

9.6.2026 - | Literárne informačné centrum

Fínska verzia Izby, ktorá sa nedá zjesť, sa rysuje.

Banská Štiavnica je vďaka prekladateľskej rezidencii Trojica AIR znova literárnym mostom – tentoraz spájajúcim Slovensko so severom Európy. Práve v inšpiratívnom prostredí tohto historického mesta našiel na mesiac svoj umelecký azyl uznávaný fínsky prekladateľ **Eero Balk**. Jeho misia je jasná: pretvoriť drsný a emočne silný románový debut mladej slovenskej autorky **Nicol Hochholzerovej** do fínčiny, pričom hľadanie správnych výrazov pokladal v úvode za menej problematické ako vyrovnanie sa s generačnými rozdielmi medzi autorkou a prekladateľom. Ako čelil dilemám, či a ako mu pri hľadaní správnych riešení pomáha atmosféra mesta prezradí v nasledujúcom rozhovore, ktorý s ním viedol novinár Michal Kríž z Banskej Štiavnice.

Ak Vás rozhovor zaujem a chceli by ste vedieť viac, neváhajte si vypočuť online diskusiu Nicol Hochholzerovej s prekladateľom Eerom Balkom, ktorú moderuje Dado Nagy a nájdete ju na našom youtube kanáli TU:

MK: Ako sa Vám pracuje na preklade knihy počas pobytu TROJICA AIR, čo je na preklade najťažšie a čím Vás táto práca naplňuje?

E. B: Pracuje sa mi tu dobre. Rezidenčný pobyt má výhodu, že život mi tu vybočuje z normálu: stačí vyjsť von, a všetko je nové a inšpirujúce. A chýba tu to všetko zbytočné, čo vás zamestnáva a trápi doma. Kedysi dávno som bol na rezidencii v – tiež historickom meste - Visby na švédskom ostrove Gotland. Bol som veľmi prekvapený: môj výkon tam bol azda tri razy väčší ako doma.

Každý preklad je iný. Dôležité je vystihnúť atmosféru knihy. Neprekladám v prvom rade slová – tie má každý v slovníku – ale celok, štýl, ducha. Samozrejme, mám problémy aj s jednotlivými slovami a výrazmi, ale to sa dá riešiť. Raz sa mi stalo, že preklad bol hotový, ale akosi sa mi nezdal. Sadol som si do kaviarne s vytlačeným textom, ktorý som už chcel zaslať do vydavateľstva, a akoby zázrakom som prišiel na to, akú zásadnú a rozsiahlu chybu som urobil. Veľa opráv, veľa stresu, ale román bol zachránený. Našťastie šlo o tenkú knihu.

Prekladám aj úradné texty a tlmočím. To všetko je takisto náročné, ale nestáva sa mi, že by sa mi na konci úradného dokumentu nechcelo s ním rozlúčiť. Alebo že sa v noci prebudím s hotovým riešením, ako uchopiť ten či onen problém v texte. Literárny preklad akosi zamestnáva celého človeka, mimovoľne sa stotožňujem s postavami, prežívam s nimi fiktívny príbeh, akoby bol skutočný.

V prípade románu Nicol Hochholzerovej som sa vopred bál, že generačný rozdiel medzi mnou a autorkou môže byť prekážkou v práci, ale zatiaľ je opak pravdou.

MK: Čo je pre Vás inšpirujúce pri výbere jednotlivých autorov a ich diel?

E. B: Mám za sebou 58 preložených kníh, a z nich iba 17 na základe vlastného návrhu. Vydavateľská činnosť je vo Fínsku veľmi ustálená, vydavatelia majú vlastné kanály a kontakty – napr. cez literárne agentúry. Aj aktuálnu knihu mi ponúklo vydavateľstvo s tým, že mám vybrať medzi týmto románom a Babičkou Ivany Gibovej, ale kým som sa stihol vyjadriť, vybralo vydavateľstvo samo. Takto sa do spoločnosti Olgy Tokarczuk sa do katalógu vydavateľstva Särötär dostane Nicol Hochholzerová.

V 90. rokoch som mal pomerne voľné ruky s výberom českej a ukrajinskej literatúry pre menšie

vydavateľstvo, ktoré medzitým už zaniklo. Boli to knihy, ktoré ma zaujali bystrým postrehom, skvelým, občas aj hravým jazykom. Na druhej strane som navrhoval tiež knihy, ktoré rozširovali náš obraz o dejinách krajiny alebo jej literatúry. Relatívne veľkej popularite sa u nás tešil napríklad tenučký román Alexandry Berkovej Magorie, ktorý popisuje život v socializme cez parafrázu známej klasickej rozprávky. Mimo Fínska však autorka nemala medzinárodný úspech.

MK: Na prekladateľskej rezidencii v Banskej Štiavnici ste po prvýkrát? Ako na vás pôsobí mesto, čo všetko ste stihli objaviť a aké sú podmienky na prácu?

E. B: V tejto rezidencii ani v Banskej Štiavnici som ešte nebol. Mesto je krásne, unikátne. Páči sa mi, že je to živé mesto a nie iba pre turistov, ako vidieť na príklade Českého Krumlova alebo Barcelony.

Žiaľ, neznášam horúčavy, takže žiadne horské túry asi nebudem podnikat'. Trafil som ale na skvelé kultúrne udalosti: Noc literatúry a festival SLOVO alebo huDBA. Nádhera! Pestrý program, príjemní ľudia, uvoľnená atmosféra. Počul som okrem iného diskusiu s azda najväčšou medzinárodnou hviezdou slovenskej literatúry Michalom Hvoreckým (ktorého by som rád prekladal!) a erudovanú prednášku o mojom obľúbenom skladateľovi Arvo Pärtovi aj so živými hudobnými ukážkami. A čakajú ma ešte zaujímavé koncerty a výstavy. Obdivuhodný kultúrny život v tak malom meste!

Banská Štiavnica je vďaka prekladateľskej rezidencii Trojica AIR znova literárnym mostom – tentoraz spájajúcim Slovensko so severom Európy. Práve v inšpiratívnom prostredí tohto historického mesta našiel na mesiac svoj umelecký azyl uznávaný fínsky prekladateľ **Eero Balk**. Jeho misia je jasná: pretvoriť drsný a emočne silný románový debut mladej slovenskej autorky **Nicol Hochholzerovej** do fínčiny, pričom hľadanie správnych výrazov pokladal v úvode za menej problematické ako vyrovnanie sa s generačnými rozdielmi medzi autorkou a prekladateľom. Ako čelil dilemám, či a ako mu pri hľadaní správnych riešení pomáha atmosféra mesta prezradí v nasledujúcom rozhovore, ktorý s ním viedol novinár Michal Kríž z Banskej Štiavnice.

Ak Vás rozhovor zaujem a chceli by ste vedieť viac, neváhajte si vypočuť online diskusiu Nicol Hochholzerovej s prekladateľom Eerom Balkom, ktorú moderuje Dado Nagy a nájdete ju na našom youtube kanáli TU:

MK: Ako sa Vám pracuje na preklade knihy počas pobytu TROJICA AIR, čo je na preklade najťažšie a čím Vás táto práca naplňuje?

E. B: Pracuje sa mi tu dobre. Rezidenčný pobyt má výhodu, že život mi tu vybočuje z normálu: stačí vyjsť von, a všetko je nové a inšpirujúce. A chýba tu to všetko zbytočné, čo vás zamestnáva a trápi doma. Kedysi dávno som bol na rezidencii v – tiež historickom meste – Visby na švédskom ostrove Gotland. Bol som veľmi prekvapený: môj výkon tam bol azda tri razy väčší ako doma.

Každý preklad je iný. Dôležité je vystihnúť atmosféru knihy. Neprekladám v prvom rade slová – tie má každý v slovníku – ale celok, štýl, ducha. Samozrejme, mám problémy aj s jednotlivými slovami a výrazmi, ale to sa dá riešiť. Raz sa mi stalo, že preklad bol hotový, ale akosi sa mi nezdal. Sadol som si do kaviarne s vytlačeným textom, ktorý som už chcel zaslať do vydavateľstva, a akoby zázrakom som prišiel na to, akú zásadnú a rozsiahlu chybu som urobil. Veľa opráv, veľa stresu, ale román bol zachránený. Našťastie šlo o tenkú knihu.

Prekladám aj úradné texty a tlmočím. To všetko je takisto náročné, ale nestáva sa mi, že by sa mi na konci úradného dokumentu nechcelo s ním rozlúčiť. Alebo že sa v noci prebudím s hotovým riešením, ako uchopiť ten či onen problém v texte. Literárny preklad akosi zamestnáva celého človeka, mimovoľne sa stotožňujem s postavami, prežívam s nimi fiktívny príbeh, akoby bol skutočný.

V prípade románu Nicol Hochholczerovej som sa vopred bál, že generačný rozdiel medzi mnou a autorkou môže byť prekážkou v práci, ale zatiaľ je opak pravdou.

MK: Čo je pre Vás inšpirujúce pri výbere jednotlivých autorov a ich diel?

E. B: Mám za sebou 58 preložených kníh, a z nich iba 17 na základe vlastného návrhu. Vydavateľská činnosť je vo Fínsku veľmi ustálená, vydavatia majú vlastné kanály a kontakty – napr. cez literárne agentúry. Aj aktuálnu knihu mi ponúklo vydavateľstvo s tým, že mám vybrať medzi týmto románom a Babičkou Ivany Gibovej, ale kým som sa stihol vyjadriť, vybralo vydavateľstvo samo. Takto sa do spoločnosti Olgy Tokarczuk sa do katalógu vydavateľstva Särötär dostane Nicol Hochholczerová.

V 90. rokoch som mal pomerne voľné ruky s výberom českej a ukrajinskej literatúry pre menšie vydavateľstvo, ktoré medzitým už zaniklo. Boli to knihy, ktoré ma zaujali bystrým postrehom, skvelým, občas aj hravým jazykom. Na druhej strane som navrhoval tiež knihy, ktoré rozširovali náš obraz o dejinách krajiny alebo jej literatúry. Relatívne veľkej popularite sa u nás tešil napríklad tenučký román Alexandry Berkovej Magorie, ktorý popisuje život v socializme cez parafrázu známej klasickej rozprávky. Mimo Fínska však autorka nemala medzinárodný úspech.

MK: Na prekladateľskej rezidencii v Banskej Štiavnici ste po prvýkrát? Ako na vás pôsobí mesto, čo všetko ste stihli objaviť a aké sú podmienky na prácu?

E. B: V tejto rezidencii ani v Banskej Štiavnici som ešte nebol. Mesto je krásne, unikátne. Páči sa mi, že je to živé mesto a nie iba pre turistov, ako vidieť na príklade Českého Krumlova alebo Barcelony.

Žiaľ, neznášam horúčavy, takže žiadne horské túry asi nebudem podnikáť. Trafil som ale na skvelé kultúrne udalosti: Noc literatúry a festival SLOVO alebo huDBA. Nádhera! Pestrý program, príjemní ľudia, uvoľnená atmosféra. Počul som okrem iného diskusiu s azda najväčšou medzinárodnou hviezdou slovenskej literatúry Michalom Hvoreckým (ktorého by som rád prekladal!) a erudovanú prednášku o mojom obľúbenom skladateľovi Arvo Pärtovi aj so živými hudobnými ukázkami. A čakajú ma ešte zaujímavé koncerty a výstavy. Obdivuhodný kultúrny život v tak malom meste!

<https://www.litcentrum.sk/clanok/preklad-uradneho-textu-ma-v-noci-nebudi>